

Radostina Stoyanova

(Bulgaria, Institute of the Bulgarian Language, BAS)

Associate Professor Dr. Zoya Kuzminichna Shanova Turns 80

Abstract: The article is dedicated to the distinguished Russian researcher of the Bulgarian language, Zoya Kuzminichna Shanova, who celebrated her 80th anniversary. She graduated in Bulgarian language and literature at the former Leningrad A.A. Zhdanov State University, now – St. Petersburg State University. The text emphasises her contribution to the development of Bulgarian studies in Russia. The most important awards which she was bestowed for the development and elevation of the prestige of foreign Bulgarian studies are listed.

Радостина Стоянова

(България, Институт за български език, БАН)

Доцент д-р Зоя Кузминична Шанова на 80 години

На 25 март 2023 г. изтъкнатата руска българистка Зоя Кузминична Шанова навърши 80 години. Възпитаничка на специалност „Български език и литература“ в Ленинградския държавен университет „А. А. Жданов“ (сега – Санктпетербургски държавен университет), випуск 1965 г., веднага след завършването заминава на работа в най-източната част на Русия – полуостров Камчатка, в гр. Петропавловск Камчатски, където преподава във висш институт и средно училище, а също така работи и като екскурзовод в прочутата Долина на гейзерите. След завръщането си в Ленинград през 1970 г. З. К. Шанова започва преподавателска дейност в Катедрата по славянска филология на Ленинградския държавен университет. През 1980 г. защитава кандидатска дисертация на тема *Аудитивът в съвременния книжовен македонски език* под ръководството на професор Ю. С. Маслов. През 1988 г. е избрана за доцент. Преподава различни теоретични славистични дисциплини на студентите българисти в образователно-квалификационната степен „бакалавър“ и „магистър“: Теория и практика на превода, Морфология на българския език, История на българския език, Методика на преподаване на български език; води практически занятия по български език, лексикография и методика на преподаване на славянските езици и др., а също така е дългогодишен ръководител на преводаческата и педагогическата практика на студентите.

Научните ѝ интереси са в областта на глаголните категории и общите въпроси на граматиката, а така също историята на славистиката. Изследователката има над сто научни публикации в реномирани списания и сборници. Многобройни са написаните под нейното ръководство курсови работи и защитените дипломни работи на млади българисти. През 2006 г. докторска дисертация на тема *Функциониране перфекта изъви- тельного наклонения в современном болгарском литературном языке* под нейно ръководство защитава О. В. Василиева.

Доц. Шанова е дългогодишен ръководител на ежегодната международна научна конференция „Державински четения: съвременни и исторически проблеми на българистиката и славистиката“, организирана от Филологическия факултет на Санктпетербургския държавен университет, която се провежда от 1996 г. В организацията е и на научно-практическата конференция на младите слависти – „Диалог на славянските култури“, в

която участват студенти българисти от първи курс и ученици от горните класове на средните училища в Санкт Петербург. Тя е от инициаторите за въвеждането на преподаване на славянски езици и култури в санктпетербургските средни училища. Съставител на училищни програми по български език и култура.

Зоя Шанова има значителни заслуги в областта на лексикографията. Дълги години, в съавторство с други българисти, работи върху езика на Вапцаровата поезия, като в резултат се появяват *Честотен речник на Вапцаровата поезия* (Велико Търново, 1996) и тритомният *Словарь поэзии Н. Вапцарова: Опыт лексикографического описания болгарского художественного текста* (Санкт-Петербург, 1998 – 2009).

В превод на изтъкнатата българистка на руски език се появяват разкази на писателите Г. Алексиев, Г. Атанасов, М. Иванов, В. Настрадаинова (сп. *Нева*, 1983), Св. Бабаков, Я. Добрев, Здр. Попов, К. Странджев (*Под звездами Фракии. Современная болгарская проза*. Ленинград, 1988), няколко приказки (*Золото и солнце. Литературные сказки и легенды западных и южных славян*. Санкт-Петербург, 1998), драмата на Цв. Марангозов *Гъбата или обратното на обратното* (*Гриб, или оборотная сторона оборотного*. Москва, 2004) и др.

Голяма е ролята на Зоя Шанова в областта на популяризирането на българския език и култура в най-различни области. Тя е автор на рецензии за нови книги на български изследователи, както и на многобройни публикации в средствата за масова информация, отразяващи различни научни и културни събития в България. По нейна инициатива студентите, които изучават български език в Санктпетербургския държавен университет, участват активно в посветените на българската култура мероприятия, организирани от Санктпетербургската асоциация за международно сътрудничество и Студентското научно дружество към Катедрата по славянска филология на Санктпетербургския държавен университет.

Заслугите на доц. д-р З. К. Шанова са оценени както в Русия, така и в чужбина. За това свидетелстват многобройните награди: почетна грамота на Министерството на образованието на Руската федерация (2004 г.); грамота на Българската академия на науките за заслуги в областта на българистиката (2004 г.); грамота и медал на Министерството на образованието и науката на България (2008 г.); медал на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“; почетна грамота на Генералното консулство на Република България в Санкт Петербург (2012 г.); почетна грамота на Петербургския културно-делови център за дружба с България (2013 г.); почетен орден „Самарски кръст“ (2013 г.).

Зоя Кузминична е един изключително увлечен от своята работа университетски преподавател, ерудиран българист и славист, надежден колега, приятел и Учител.